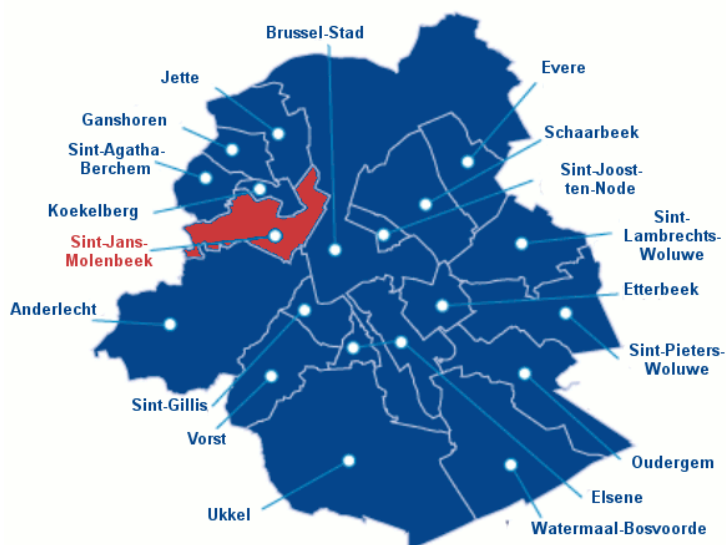

Actieplan energie « Burgemeestersconvenant » van de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek

Voorwoord

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek is op 17 december 2009 toegetreden tot de Conventie van Burgemeesters. Op regionaal niveau heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, waarvan de gemeente Sint-Jans-Molenbeek deel uitmaakt, op 10 februari 2009 de Conventie van Burgemeesters bekrachtigd.

De 19 gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Door deze toetreding heeft de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek zich verbonden tot het aannemen in de loop van het volgend jaar, van een Actieplan Energie, waarvan de doelstellingen in vergelijking met 1990 de Europese doelstellingen inzake beperking van emissie van broeikasgassen met ten minste 20% overstijgen tegen 2020, alsook tot het actief deelnemen aan de werkzaamheden en de jaarlijkse vergaderingen van de Conventie van Burgemeesters.

Aangezien het Brussels Hoofdstedelijk gewest op zijn niveau de Conventie van Burgemeesters heeft bekrachtigd, zal de gemeente Sint-Jans-Molenbeek zich bij zijn actieplan zoveel mogelijk richten op synergie en versterking van het actieplan van het Gewest.

Vandaag is de gemeente Sint-Jans-Molenbeek de enige van de 19 Brusselse gemeenten die de Conventie van Burgemeesters heeft bekrachtigd. Vanuit een bekommernis om coherentie en groepsdynamiek, zou het wenselijk zijn dat het Brussels Gewest, als ondertekenaar van de Conventie van Burgemeesters, de gemeenten van het gewest gezamenlijk aanzet tot toetreding, door het realiseren van de actieplannen die een gemeenschappelijke basis hebben.

Inleiding

Reeds een hele tijd vóór de bekrachtiging van de Conventie van Burgemeesters is de gemeente Sint-Jans-Molenbeek zich bewust geworden van de noodzaak om de prestaties op milieugebied te integreren in de initiatieven op gemeentelijk vlak. Sedert enkele jaren kaderen de acties ten behoeve van de energie-economie in een optiek van duurzame ontwikkeling. Dit geschiedt door de inschakeling van passende instrumenten, waaronder technische, en het aangaan van sterke engagementen, zoals de realisatie van een Lokaal Actieplan voor Energiebeheer (projecten PLAGÉ gemeentegebouwen 2005 – 2009 en PLAGÉ gemeentewoningen 2008-2012), de aanneming door de Gemeenteraad van de plaatselijke Klimaatunie in 2007, en meer recent, de invoering van een Agenda 21.

Voor het invoeren van deze doelstellingen inzake energiebesparing is er bij de gemeente Sint-Jans-Molenbeek een schepenambt, waarin specifiek energie ondergebracht is. Maar alle schepenen moeten het energieluik wel in de praktijk omzetten, naar gelang van hun bevoegdheden. Bijvoorbeeld richt de Schepen van openbare werken zich op de verbetering van de technische kenmerken van het gebouw, stelt de schepen van mobiliteit zachte en intermodale mobiliteit voorop, brengt de schepen van onderwijs pedagogische projecten rond het thema energie aan, en voert de schepen van Stedenbouw plannen en reglementeringen in waarmee de doeltreffendheid op het vlak van energie wordt aangemoedigd, ...

In het actieplan energie van de Gemeente Sint-Jans-Molenbeek zitten de twee grote principes vervat, die door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest omschreven zijn :

1. Het opportuniteitsprincipe :

Naast de aspecten die verbonden zijn aan klimatologische veranderingen, wordt bij de engagementen die worden aangegaan of voorgesteld, rekening gehouden met bepaalde sociaal-economische aspecten, die voortvloeien uit de prijsstijgingen van energie.

Hierbij richt men zich dus prioritair op maatregelen die zowel betrekking hebben op een vermindering van CO₂-emissies als op koopkrachtvergroting. Het aandeel van het gezinsbudget dat naar energie gaat, neemt immers een steeds belangrijker plaats in (binnen het budget van de gezinnen met de kleinste inkomens wordt ongeveer 7% uitsluitend besteed aan energie).

De Gemeente Sint-Jans-Molenbeek ziet zijn engagementen niet zozeer als een verplichting, maar eerder als mogelijkheden op sociaal en economisch vlak, en op het vlak van het milieu :

- de koopkracht van de burgers en het concurrentievermogen van de ondernemingen vrijwaren en verbeteren, research en technische innovatie ontwikkelen ;
- nieuwe mogelijkheden inzake werkgelegenheid voor de Molenbekenaars en handel voor de ondernemingen tot stand brengen ;
- welzijnsverlies voor de Molenbekenaars voorkomen, de sociale vrede waarborgen en het niveau van de volksgezondheid verhogen ;
- de impact verminderen van het verbruik van fossiele energiebronnen.

2. Het principe van voorbeeldfunctie :

De overheidsdiensten hebben een belangrijke rol te spelen in de strijd tegen klimatologische veranderingen, en bij het bevorderen van duurzaam verbruik. Ze kunnen het voorbeeld geven wat betreft goede maatregelen en goede gebruiken, en bijgevolg de drijvende motor zijn achter een dynamiek in de richting van een koolstofarme samenleving.

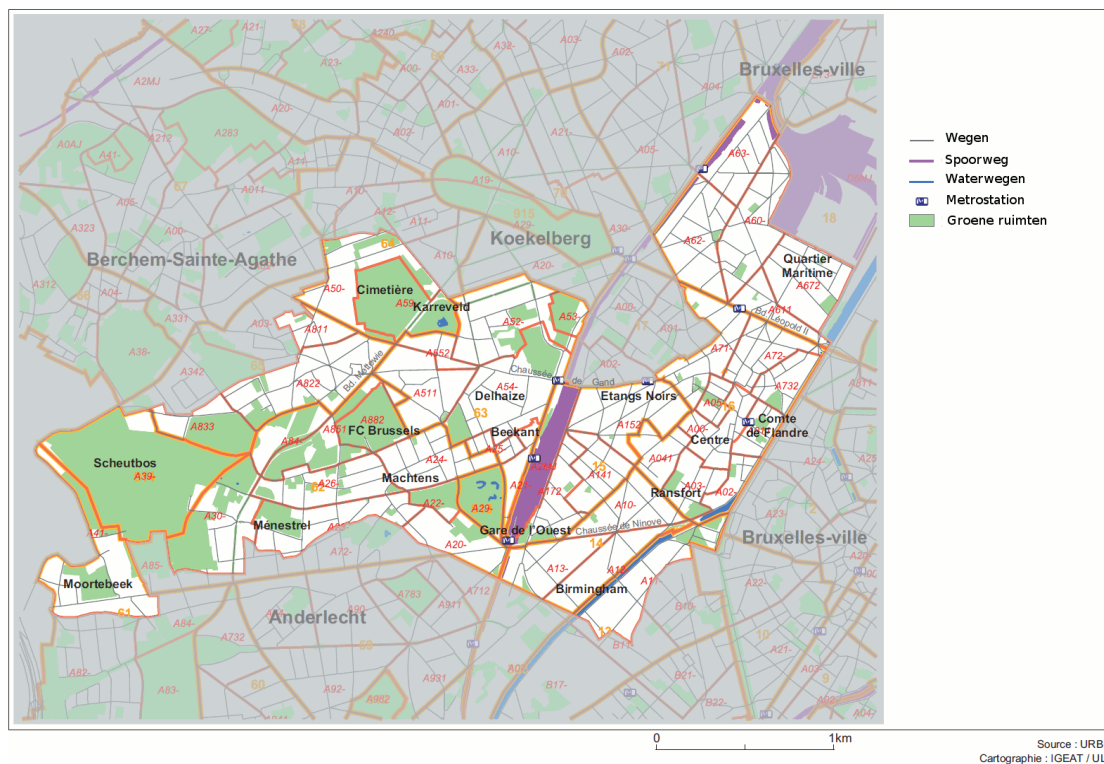
Het energieverbruik in de gebouwen van het Gemeentebestuur (gemeentehuis, gemeentescholen, sportcentra, crèches, bibliotheken, ...) vertegenwoordigt nagenoeg 5% van het totaal verbruik van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek. Het is dus een hoofdspeler, die het voorbeeld kan geven wat betreft goede maatregelen en goede gebruiken en, bijgevolg, de drijvende kracht kan zijn achter een dynamiek in de richting van een koolstofarme samenleving.

Sociaal-economische context van Sint-Jans-Molenbeek¹

(1) Bron: gemeentelijke fiches met analyse van de lokale statistieken in het Brussels Gewest, editie 2/2010
Auteurs: ULB-IGEAT en observatorium voor Gezondheid en Welzijn

> Een dichtbevolkt woongebied

Sint-Jans-Molenbeek ligt in het westen van het Brussels Gewest, en wordt in het noorden omboord door Laken (Brussel-stad), Jette, Koekelberg en Sint-Agatha-Berchem, in het oosten door het kanaal en het centraal gedeelte van Brussel-stad, in het zuiden door Anderlecht, en in het westen door Dilbeek. De gemeente is zeer heterogeen. Er kan een duidelijke scheiding worden vastgesteld, die wordt aangegeven door de spoorwegen van het Weststation, tussen Laag-Molenbeek (historisch centrum) in het oosten, dat vanaf de eerste helft van de 19^e eeuw deel uitmaakt van de verstedelijkte gordel, en het westelijk deel van de gemeente, met een recentere urbanisatie. De steenweg op Gent en de Ninoofsesteenweg, de Leopold II-laan en de Mettwielaan zijn de voornaamste grote verkeersassen die door Molenbeek lopen. Ingevolge de vroege industrialisering, heeft de gemeente haar eerste historische bevolkingspiek bereikt aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog, met 73 000 inwoners. Na een lichte terugval heeft dit bevolkingscijfer zich gestabiliseerd, waarna opnieuw een duidelijke toename werd opgetekend, vanaf eind jaren '90. Molenbeek telde op één januari 2011 91 832 inwoners, hetzij nagenoeg 8 % van de bevolking van het Gewest.

Het hele oostelijk deel van de gemeente, het «historisch» Molenbeek, dat gelegen is tussen het Weststation en het kanaal, alsook de wijk «Maritiem», die gelegen is tussen de Leopold II-laan en de site van Thurn & Taxis, is dichtbevolkt en erg verstedelijkt. De oude arbeidershuizen en de kleinere huurhuizen zijn er ruimschoots vertegenwoordigd, en deze gaan soms ook over in recentere gebouwen met sociale woningen. De gemeente herbergt heel wat arbeiderswijken, voornamelijk dan in het westen, waar ze soms de gedaante aannemen van tuinvijken. Hoewel het westelijk deel van de gemeente na de Tweede Wereldoorlog op grote schaal geurbaniseerd werd, voornamelijk door het aanbrengen van appartementsgebouwen van erg uiteenlopende omvang, treft men in de steenweg op Gent toch een ouder gebouw aan. De enige onbewoonde ruimten van de gemeente zijn het spoorwegterrein van het Weststation, waar typografisch en op sociaal gebied een duidelijke scheiding in de gemeente kan worden vastgesteld, en de hoogvlakte van het Scheutbos, een uitgestrekte semi-rurale ruimte aan het westelijk uiteinde van de gemeente. Voor het Weststation zijn er echter grootscheepse reconversieprojecten op touw gezet.

> Een jonge bevolking

Het aandeel van de jongeren in de bevolking is bijzonder groot te Sint-Jans-Molenbeek, terwijl het aandeel van personen ouder dan 65 jaar in het hele Gewest iets kleiner is. De jonge bevolking concentreert zich in de oostelijke wijken van de gemeente, die worden gekenmerkt door een sterke aanwezigheid van immigranten, terwijl de bejaarden zich voornamelijk in het westen hebben gevestigd. Verhoudingsgewijs wonen er minder eenpersoonsgezinnen dan het regionaal gemiddelde, terwijl gezinnen met kinderen (waaronder eenoudergezinnen) duidelijk oververtegenwoordigd zijn. De kroostrijke gezinnen vertegenwoordigen een aanzienlijk deel van de gezinnen te Sint-Jans-Molenbeek. Samen met Sint-Joost-ten-Node is ze de enige gemeente waar dit aandeel groter is dan 5 %.

> Een multiculturele gemeente

Een groot deel van de bevolking is van Belgische nationaliteit (75 %), waarbij de niet-Belgen bijna een kwart van de bevolking uitmaken. Het aandeel van de buitenlanders die afkomstig zijn uit de Maghreblanden is duidelijk hoger dan het regionaal gemiddelde, net als het aandeel van de personen die afkomstig zijn uit de rest van Afrika. Er wordt een sterke aanwezigheid vastgesteld van gezinnen die uit de immigratie voortkomen (hoewel ze gedeeltelijk van Belgische nationaliteit zijn, ingevolge naturalisaties en geboorten op Belgische bodem), die voornamelijk uit de Maghreblanden komen. Ze wonen vooral in het oostelijk deel van de gemeente, het deel van Molenbeek met een arbeidersverleden. De Italianen en Spanjaarden, alsook de personen die voortkomen uit de landen die recent tot de Europese Unie toegetreden zijn (Polen, Roemenië) zijn tamelijk goed vertegenwoordigd in de gemeente, zonder daarom oververtegenwoordigd te zijn in verhouding tot het regionaal gemiddelde. De anderen die afkomstig zijn uit het Europa der 15 zijn binnen de groep vreemdelingen duidelijk ondervertegenwoordigd. Van oudsher wonen hier inwijkelingen uit de Maghreblanden. Door de handelszaken is dit ook duidelijk merkbaar in het stadsbeeld. Het profiel van de niet-Belgen wijst duidelijk in de richting van een constante vernieuwing onder de gemeentebevolking, hoewel het profiel van de migranten dat karakteristiek is voor deze gemeente, die van oudsher immigranten heeft opgevangen, niet ten gronde wijzigt.

> Lage inkomens

De gemeente Molenbeek wordt gekenmerkt door een bevolking met een gediversifieerd sociaal-economisch profiel, met voornamelijk gezinnen uit de volksklasse en de middenklasse, die woont in de eerste en tweede gewestelijke zone. Dit vertaalt zich in een gemiddeld belastbaar inkomensniveau dat heel wat lager is dan het Brussels gemiddelde, met name in het oostelijk deel van de gemeente en rond het historisch centrum, waar heel wat inwoners uit de volksklasse wonen, die voortkomen uit de immigratie. De aangiften voor een bescheiden inkomen, waarbij het vaak gaat om een vervangingsinkomen (waaronder de pensioenen) zijn duidelijk oververtegenwoordigd in de gemeente. De toestand is beter in het westelijk deel, waar meer gezinnen wonen uit de middenklasse. Op gemeentelijk niveau is de activiteitsgraad voor alle leeftijden (uitgezonderd voor de leeftijd tussen 15 en 24 jaar) lichtjes hoger dan het regionaal gemiddelde bij de mannen, en lager dan het gemiddelde voor de vrouwen. Hoewel dit schema zich doorheen de generaties minder scherp aftekent, kan men hier spreken van een geringe activiteitsgraad bij de vrouwen van de wijken in het oostelijk deel van de gemeente, dit ondanks het feit dat de activiteitsgraad bij de vrouwen wordt opgetrokken door de aanwezigheid van de middenklasse in het westelijk deel van de gemeente, waar de vrouwen vaker deelnemen aan de arbeidsmarkt, zodat ze het gezin twee inkomens verschaffen. De medewerkers uit de private of openbare sector maken het leeuwenaandeel van de werknemers te Molenbeek uit, maar de arbeiders zijn duidelijk oververtegenwoordigd in verhouding tot het gemiddeld Brussels aandeel, vooral dan in het oostelijk deel van de gemeente. De gemeentelijke werkloosheidsgraad is, zowel bij de mannen als bij de vrouwen, aanzienlijk hoger dan het Brussels gemiddelde. Ook hier is het verschil tussen het historisch Molenbeek en de rest van de gemeente opmerkelijk: het percentage is tweemaal hoger in het oostelijk deel van de gemeente. Er is vaak een gebrek aan werkgelegenheid, vooral voor de jongeren in het historisch centrum. In de rest van de gemeente is de werkloosheid duidelijk minder hoog, en is het profiel ouder en vrouwelijker. Het deel van de bevolking dat leeft van een inkomen van de sociale integratie of van een inkomensvervangende tegemoetkoming is duidelijk groter te Molenbeek dan globaal in het Gewest. Er zijn begunstigden in alle leeftijdscategorieën, terwijl het verhoudingsgewijs vaker gaat om jongeren.

> Een kwetsbare bevolking

Het deel van de bevolking dat zegt in slechte gezondheid te verkeren, is hoger dan het regionaal gemiddelde. De sterftcijfers liggen hoger dan de cijfers die worden opgetekend voor het Gewest in zijn geheel. De overlijdens ingevolge hart- en vaatziekten of ademhalingsziekten komen verhoudingsgewijs vaker voor (bij mannen en vrouwen), alsook de ziekten die samengaan met infectie- en parasitaire ziekten (bij vrouwen). Het geboortecijfer, dat de laatste jaren stijgt, is het hoogste van het Gewest, hetgeen wordt verklaard door het belangrijk aandeel van jonge volwassenen binnen de Molenbeekse bevolking, maar ook door het hoger vruchtbaarheidscijfer. De gemeente herbergt grotendeels een kwetsbare bevolking, hetgeen, gelet op het hoog geboortecijfer, ertoe leidt dat heel wat kinderen worden geboren en opgroeien in gezinnen zonder arbeidsinkomen. Alleenstaande moeders en erg jonge moeders zijn eveneens oververtegenwoordigd. Het foetaal sterftcijfer is hoger bij kinderen die worden geboren uit een moeder die te Sint-Jans-Molenbeek verblijft.

In het kader van het secundair onderwijs worden de technische, en vooral beroepsrichtingen duidelijk meer gevolgd door de jongeren die in Molenbeek wonen dan het regionaal gemiddelde. Het aantal jongeren dat de algemene richting volgt, ligt dus heel duidelijk onder het regionaal gemiddelde. Bij de jongeren van de gemeente wordt een aanzienlijke schoolachterstand

vastgesteld, dit vanaf het einde van de lagere school, en dan vooral bij de jongens. Op het einde van het verplicht onderwijs zijn diegenen die hoger onderwijs volgen, logischerwijs, spijtig genoeg veel minder talrijk. Dit laatste geldt vooral voor de wijken in het oostelijk deel van de gemeente, en voor de concentratie van sociale woningen, waar de ouders ook minder vaak een universitaire opleiding hebben genoten, of een diploma bezitten van algemeen secundair onderwijs. In deze wijken stelt het bekwaamheidsniveau problemen inzake inschakeling op de arbeidsmarkt. Deze problemen worden nog verscherpt door het feit dat men, bij een gelijkwaardig diploma, op basis van het regionaal gemiddelde, verhoudingsgewijs ook meer werklozen telt dan verwacht. Dit leidt tot moeilijkheden inzake beroepsoriëntering, of tot bepaalde discriminatievormen, die specifiek deze bevolking treffen. De toestand in het westelijk deel van de gemeente, buiten de sociale woningen, is minder negatief, hoewel het niveau van de gevolgde opleidingen en verworven competenties over het algemeen eerder middelmatig is. Maar voor deze middenklasse lijkt dit minder problemen op te leveren qua inschakeling op de arbeidsmarkt.

> Een belangrijk aanbod van sociale woningen

Het woningenbestand te Molenbeek is zeer divers. We kunnen hier opmerken dat er een belangrijk aanbod van sociale woningen is (meer dan 10%, wat veel is, in termen van het Gewest). Het gemeentelijk gemiddelde van woningen dat dateert van vóór 1961 van 78 % wordt ruimschoots overschreden in het historisch centrum dat gelegen is tussen het kanaal en het Weststation, maar ook in de tuinwijken. De woonomgeving is duidelijk recenter in het grootste deel van het westen van de gemeente, behalve langsheen de steenweg op Gent. In de oude wijken en in de tuinwijken zijn de woningen duidelijk minder comfortabel, daar sommige voorzieningen soms ontbreken (badkamer, centrale verwarming) en is de oppervlakte met plankenvloer beperkter. Het comfort en de staat van de woningen is heel wat beter in de recentere wijken. Volgens de inwoners stelt de toestand binnenin vaak meer problemen ingevolge de ouderdom van sommige inrichtingen. Buiten de oude wijken worden het buitenaspect, het esthetisch aspect en de netheid meer op prijs gesteld. Over nagenoeg het hele gemeentelijk grondgebied wordt erg veel belang gehecht aan de rust en aan de netheid, maar in de zone tussen het kanaal en het Weststation is dit nog meer het geval. Buiten deze spoorweggrens draagt het overvloedig aanbod van publieke parken nog bij tot de perceptie van de groene ruimte. Laten we opmerken dat het deel van de gezinnen dat toegang heeft tot een privé-tuin erg beperkt is in de gemeente, want er zijn heel wat appartementen. In de buurt van de kanaaloevers is het gebrek aan groene ruimten dus bijzonder nijpend.

Sociaal-economische uitdagingen van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek

Uit deze statistische voorstelling van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek komen een aantal uitdagingen naar voren :

- De financiële kwetsbaarheid van een groot deel van de bevolking, voornamelijk dan in de oude wijken en de sociale woningen, is het gevolg van een belangrijk werkloosheidscijfer, maar ook van minder gekwalificeerde, en dus minder betaalde jobs. De kwestie van het bekwaamheidsniveau stelt zich op verschillende manieren. Allereerst bestaat de tendens dat het profiel met minder opleiding waarbij men steeds minder aangepast is aan de Brusselse arbeidsmarkt wordt bestendigd van generatie op generatie. Het is een vaststaand feit dat de jongeren nu langer studeren. Omwille van de globale toename van het studieniveau, blijft er een grote kloof bestaan ten opzichte van de beter

opgeleide middens. De problemen van beheersing van de tweede landstaal en keuze van de richting, maar mogelijk ook van discriminatie bij de aanwerving leiden ertoe dat de inschakeling op de arbeidsmarkt van deze jongeren, die vaak afkomstig zijn uit de immigratie, problematisch blijft.

- De financiële kwetsbaarheid van een groot deel van de bevolking komt ook tot uiting in de woonomstandigheden, voornamelijk dan in de wijken waar de gebouwen oud zijn, dit zowel in het park met private woningen als in het park met sociale woningen. De slechte sociaal-economische omstandigheden hebben ook een rechtstreeks effect op de gezondheidstoestand van de bevolking.
- De sociale huisvesting vormt ook een belangrijk onderdeel van de huisvesting in de gemeente. Naast de kosten die de erfenis van een oud woonpark, maar ook van sommige grote recentere gebouwen met zich kan meebrengen, dient verder de toenemende concentratie van de meest kwetsbare bevolking in dit segment van het huuraanbod, dat reeds ruimschoots verzadigd is, in de hand te worden gehouden.
- Er zijn veel jonge kinderen in de gemeente, en het geboortecijfer neemt duidelijk toe. Het absoluut aantal geboorten is zeer hoog in de gemeente (1 720 geboorten in 2007).
- Parallel hiermee zal Sint-Jans-Molenbeek nog gedurende heel wat jaren het hoofd moeten bieden aan de vergrijzing van de bevolking, vooral in het westelijk deel van de gemeente, maar ook binnen de gemeenschap van immigranten. Hoewel de gemiddelde leeftijd sinds enkele jaren niet meer stijgt, zijn er nog veel (heel) bejaarde personen, zowel in de sector van de sociale woningen als in de sector van de private huurwoningen. Dit leidt tot een toename van behoeftenpatronen en benodigde infrastructuur, en het is niet altijd eenvoudig om deze beide met elkaar te verzoenen.
- De toestand kan gunstiger lijken in het westelijk deel van de gemeente, waar de actieve bevolking grotendeels bestaat uit arbeidende middenklasse. Deze laatste is ook samengesteld uit personen die afkomstig zijn uit de immigratie, die beter geïntegreerd zijn op de arbeidsmarkt, en bijgevolg de oude wijken verlaten. Niettemin is er bij de middenklasse een tendens dat ze kwetsbaarder wordt op de arbeidsmarkt, inzonderheid wegens het middelmatig, en niet hoger, opleidingsniveau. Het feit dat de lonen, in termen van het Gewest, niet de hoogste zijn - waarvan het niveau van het belastbaar inkomen getuigt - dient niet uit het oog te worden verloren. Binnen deze context kan de toenemende werkloosheid nadelig zijn voor de gezinnen waarvoor twee jobs vereist zijn om het financieel evenwicht te bewaren.
- Molenbeek is een zeer oude, geïndustrialiseerde gemeente, vooral dan in het gedeelte dat vlak aan de hoofdvas van het kanaal ligt. Hier is de openbare ruimte het moeilijkst in te richten, aangezien men de behoeften van de bevolking (die jonger is dan het gemiddelde in het Gewest) moet verzoenen met de beperkingen van de talrijke economische activiteiten die in het stedelijk weefsel ingevoegd zijn. De openbare ruimte is beperkt, vooral dan de groene ruimte. Ook op dit punt stelt zich het probleem van de reconversie van de industriële braakliggende terreinen.

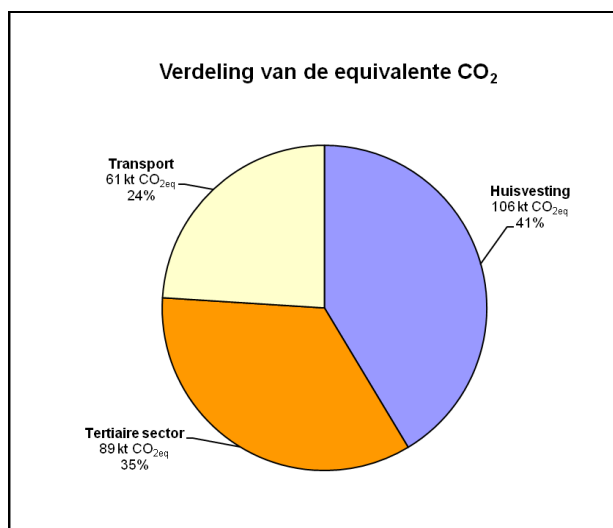

Toestand van de locaties waar CO₂-emissie plaatsvindt

Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn er ramingen voorhanden inzake emissie van broeikasgassen (BKG) in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Op gemeentelijk niveau bestonden dergelijke inventarissen tot op heden niet.

Op basis van verschillende bronnen, heeft men een bilan kunnen opmaken van de CO₂-uitstoot van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek :

- op basis van de staten over het gas- en electriciteitsverbruik, verstrekt door de beheerder van het SIBELGA netwerk
- op basis van de energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest 2006 (eindverslag mei 2008)
- op basis van de bevolkingsstatistieken van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek
- op basis van de studies en statistieken van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)
- op basis van de energiebalans van de gemeentelijke gebouwen van 2009

Op basis van de vastgestelde emissies van broeikasgassen kan enerzijds worden geconcludeerd dat koolstofdioxyde (CO₂) het voornaamste broeikasgas is dat op het gewestelijk grondgebied, en dus gemeentelijk, wordt uitgestoten (nagenoeg 92%), anderzijds dat de gebouwen en het transport (in 2007) ruim 83% van de emissies van broeikasgassen vertegenwoordigen, en ten slotte dat de gebouwen op zich (in 2007) verantwoordelijk zijn voor 62% van de rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen.

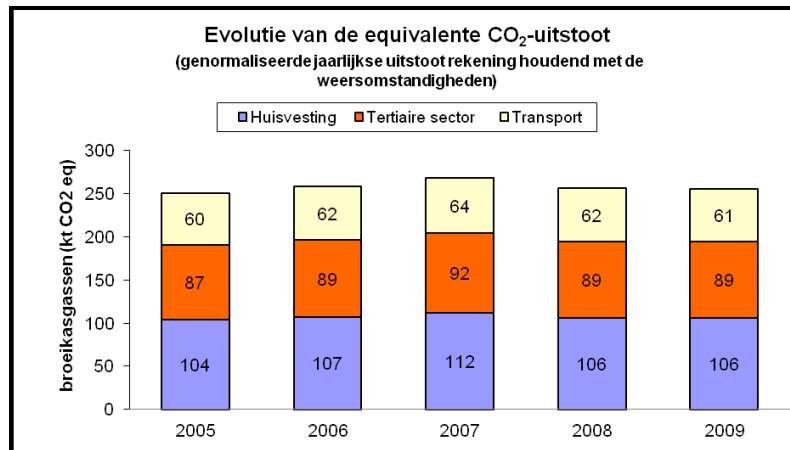
Het industrieel aandeel van de rechtstreekse uitstoot van broeikasgassen is miniem, en is te Sint-Jans-Molenbeek afkomstig van ateliers en kleine fabrieksondernemingen.

De brandstoffen die voornamelijk in de bouwsector worden gebruikt, zijn aardgas, electriciteit en stookolie. Op basis van de energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bedraagt het aandeel van het stookolieverbruik in de huisvestingssector 22%, en in de tertiaire sector 25%.

Evolutie van de equivalente CO₂-uitstoot (genormaliseerde jaarlijkse uitstoot rekening houdend met de weersomstandigheden)
– broeikasgassen - transport - tertiaire sector - huisvesting

De emissies voor de transportsector werden vastgesteld op basis van het regionaal gemiddelde in 2006, dat opgenomen is in de energiebalans van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, hetzij 24% van de emissies.

Huisvesting

		2005	2006	2007	2008	2009
Electriciteit	Totaal residentiële sector (kWh)	98179640	97204135	96312938	95998155	98373000
	Totaal residentiële sector (kt CO _{2eq})	29	29	28	28	29
Gas	Totaal resid. (kWh)	276159474	285029436	275206586	287587623	283239000
	Totaal resid. (kWh genormaliseerd)	303112337	317636219	337548947	315856313	311476117
	Totaal resid. (kt CO _{2eq})	61	64	68	64	63
Stookolie	Totaal resid. (kWh)	60755084	62706476	60545449	63269277	62312580
	Totaal resid. (kWh genormaliseerd)	66684714	69879968	74260768	69488389	68524746
	Totaal resid. (kt CO _{2eq})	14	14	15	14	14
Totaal Huisvesting	Totaal resid. (kWh)	435094199	444940046	432064973	446855056	443924580
	Totaal resid. (kWh genormaliseerd)	467976692	484720322	508122653	481342858	478373862
	Totaal resid. (kt CO_{2eq})	104	107	112	106	106
						41%

Tertiaire sector

		2005	2006	2007	2008	2009
Electriciteit	Totaal tert. (kWh)	113430015	112302983	111273356	110909678	113653410
	Totaal tert. (kt CO _{2eq})	33	33	33	33	33
	Totaal Openbare verlichting (kWh)	2663345	2636882	2612706	2604167	2668590
	Totaal Openbare verlichting (kt CO _{2eq})	1	1	1	1	1
Gas	Totaal tert. (kWh)	190729526	196855564	190071414	198622377	195619000
	Totaal tert. (kWh genormaliseerd)	209344519	219375437	233128162	218146146	215120963
	Totaal tert. (kt CO _{2eq})	42	44	47	44	43
Stookolie	Totaal tert. (kWh)	47682381	49213891	47517853	49655594	48904750
	Totaal tert. (kWh genormaliseerd)	52336130	54843859	58282040	54536536	53780241
	Totaal tert. (kt CO _{2eq})	11	11	12	11	11
Totaal tertiaire	Totaal tert. (kWh)	354505267	361009321	351475329	361791815	360845750
	Totaal tert. (kWh genormaliseerd)	377774009	389159162	405296264	386196527	385223204
	Totaal tert. (kt CO_{2eq})	87	89	92	89	89
						35%

Transport

		2005	2006	2007	2008	2009
Petroleumproducten	Totaal transp. (kWh)	295344891	303855033	315965967	301495526	300995600
	Totaal transp. (kt CO _{2eq})	60	62	64	62	61
						24%

Molenbeek (huisvesting, tertiaire sector en transport)

	2005	2006	2007	2008	2009
Totaal Molenbeek (kWh)	1084944356	1109804400	1099506270	1110142397	1105765930
Totaal Molenbeek (kWh genormaliseerd)	1141095591	1177734516	1229384884	1169034910	1164592666
Totaal Molenbeek (kt CO _{2eq})	251	258	269	256	256
Totaal/inw Molenbeek (t CO _{2eq})	3,1	3,2	3,2	3,0	2,9
					100%

Actieplan energie

Methodologie:

Zoals vermeld in het voorwoord van dit document, zullen de acties die door de gemeente Sint-Jans-Molenbeek zullen worden ondernomen, in de mate van het mogelijke worden gevoerd in synergie met de acties die worden gevoerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dat de Conventie van Burgemeesters heeft geratificeerd op 6 december 2008.

Ingevolge de meer lokale verankering ten opzichte van het gewest, zal de gemeente Sint-Jans-Molenbeek de regionale acties op lokaal niveau afwijzen. Teneinde de lokale impact nog te versterken, zal de gemeente de acties zoveel mogelijk samen met de lokale actoren (OCMW, Buurthuizen, vzw's, Opleidingscentra, ...) voeren. Als aanvulling van de regionale acties, stelt de gemeente Sint-Jans-Molenbeek eigen acties voor.

Maatregelen inzake « Huisvesting »

Inleiding

Gelet op het verstedelijkt profiel van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, is het woningpark de voornaamste bron van emissie van broeikasgassen (41%).

In 2009 telde de sector huisvesting 36 562 woningen, verspreid over 10 706 gebouwen, waarvan 80% gebouwd is vóór 1970, dus vóór de oliecrisis, hetgeen betekent dat men bij de conceptie ervan in geringe mate aandacht heeft gehad voor maatregelen gericht op energetische efficiëntie. Bovendien waren 61,7% van de bewoners huurders, die dus weinig geneigd waren om in hun woning te investeren, terwijl de jaarlijkse renovatiepercentages, met en zonder stedenbouwkundige vergunning, over het algemeen beperkt zijn.

Zoals vooropgesteld door het Gewest, kunnen er dus aanzienlijke energiebesparingen worden gerealiseerd, maar daartoe moeten een aantal belangrijke sociaal-economische hinderpalen uit de weg worden geruimd :

- het netto-belastbaar inkomen per Brusselaar is het kleinste van België, terwijl ruim 30% van de inwoners onder de armoedegrens leeft, hetgeen inhoudt dat de kloof tussen armen en rijken heel groot is. De link naar personen met kleinere inkomens die minder snel bereid zijn om in hun woning te investeren, is hierbij snel gelegd, waardoor hun vooruitzichten op rehabilitatie van hun woning verslechteren ;
- Het aantal inwoners dat eigenaar is, is erg laag, en bedraagt ongeveer 40% ;
- De mogelijkheden inzake beperking van de emissies in de Brusselse residentiële sector blijken relatief duur te zijn, omwille van het feit dat 2/3 van de woningen reeds uitgerust is voor aardgas, dat de woning zeer compact is (gemeenschappelijke woningen, talrijke appartementen), waarbij het warmteverlies de facto reeds wordt beperkt, en dat ze vaak patrimoniumkenmerken bezit waarbij de technische mogelijkheden op het vlak van rehabilitatie beperkt zijn.

Dit zijn allemaal hinderpalen die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gemeente Sint-Jans-Molenbeek ongedaan wensen te maken, via de hierna omschreven maatregelen. In het kader van deze valorisering van de mogelijkheden inzake verbetering op milieuvlak van gebouwen, zal in het bijzonder aandacht worden besteed aan :

- de verdere stimulering van de vraag, inzonderheid aan de hand van begeleiding van de

gezinnen en bewustmaking van de eigenaars-verhuurders ; de voorbeeldfunctie van de overheidsinstanties ; de toegang tot financiering voor ondernemingen en bouwheren ; ecoconstructie en ondersteuning van research en innovatie ;

- de structurering van het aanbod, dit wil zeggen de hogere of universitaire opleiding, de beroepsopleiding en de bekwaamheidsopleiding, specifieke begeleiding van de werkzoekenden en bestrijding van het tekort aan bekwame werkkrachten in specifieke domeinen, begeleiding van de ondernemingen/de ondernemers, de problematiek van de kwaliteitscertificering en de erkenning ...;
- de toegankelijkheid van het systeem voor gezinnen met lage inkomens, ongeacht of ze eigenaar zijn of huurder.

Maatregel 1: Gemeentelijke premies voor ondersteuning bij energiebesparende werken (isolatie, verwarming, afregeling, ventilatie, ...)

Bij de gemeentelijke energieprijzen richt men zich op het aanmoedigen van de inwoners tot het verbeteren van de energetische prestatie van de woningen.

De gemeentelijke premies zijn in december 2008 in voege getreden. Met het oog op coherentie met het regionaal niveau, zijn de technische criteria van de gemeentelijke premies identiek aan de technische criteria van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Maatregel 2: Energieloket ter beschikking van de inwoners voor advies inzake energie en informatie over financiële steun

Sedert 2009 beschikt de gemeente Sint-Jans-Molenbeek over een eigen « Energieloket ». Bij dit loket wordt informatie verstrekt over Rationeel Energieverbruik (isolatie, plaatsen van verwarming, besparende gebaren, vernieuwbare energie, ...). Hier worden de Molenbeekse gezinnen bijgestaan in het beoordelen van de energiefacturen. Ook worden de inwoners er op de hoogte gebracht van de bestaande steun op federaal (fiscale aftrek voor energiebesparende investeringen), regionaal (energiepremie) en gemeentelijk niveau (aanvullende energieprijzen).

Maatregel 3: Invoering van een dienst Derde investeerder (ESCO) voor de inwoners

Op initiatief van het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek zal de gemeente aan de Molenbeekse inwoners een dienst derde investeerder (ESCO) voorstellen, dit in het kader van investeringen op het vlak van energiebesparing.

Deze ESCO-dienst zal worden ontwikkeld in het kader van de structurele maatregelen die door de Belgische regering genomen zijn ingevolge de olieschok in het najaar van 2005, met het oog op energiebesparing, waarbij speciale aandacht uitgaat naar de doelgroep van de meest kwetsbare personen.

De Federale Overheid heeft aldus besloten om substantiële financiële middelen toe te kennen aan de Federale Investeringsmaatschappij, teneinde een Fonds ter Reductie van de Globale Energiekost (FRGE) op te richten.

Het FRGE heeft de studie en de realisatie van projecten ten doel, door bij te dragen in de financiering van structurele maatregelen waarbij reductie van de globale energiekost in privé-woningen voor de doelgroep van meest kwetsbare personen wordt beoogd, en in de toekenning van goedkope leningen ten gunste van structurele maatregelen die gericht zijn op reductie van de

globale energiekost in woningen die worden gebruikt door privé-personen, die dienst doen als hoofdverblijfplaats.

Voor het realiseren van deze doelstellingen worden op lokaal niveau structuren gecreëerd, die «lokale FRGE-entiteit» worden genoemd. Bij de lokale entiteiten wordt de realisatie beoogd van investeringen waarbij de kosten van de energiefacturen worden verminderd: de investering wordt op korte en middellange termijn afgeschreven, en wordt vervolgens rendabel.

Maatregel 4: Ontwikkeling van stimuli met het oog op de meest efficiënte technieken op het vlak van energie en milieu

Ten behoeve van de eigenaars (gebruikers en niet-gebruikers) van de woningen die zich op het grondgebied van Sint-Jans-Molenbeek bevinden, bevordert de gemeente de invoering van wetgeving waarmee stimuli worden ontwikkeld met het oog op de meest efficiënte technieken op het vlak van energie en milieu.

Daartoe zorgt ze ervoor dat de eisen inzake energieprestatie voor de gebouwen (EPB) die door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden vooropgesteld, worden nageleefd bij iedere aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning. In het kader van het volgend Gemeentelijk Ontwikkelingsplan (GemOp) zal de gemeente in het bijzonder aandacht besteden aan de energiedoeltreffendheid van de gebouwen en aan de middelen die vereist zijn om hierin te voorzien.

In de mate van het mogelijke zal de gemeente stedenbouwkundige reglementen uitvaardigen ter bevordering van de energiedoeltreffendheid en het gebruik van bouwmaterialen en -technieken met een zo neutraal mogelijke koolstofbalans.

Maatregel 5: Het aanmoedigen van passieve woningbouw en lage-energie renovatie

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek heeft in november 2007 een « Klimaatmotie » gestemd, waarin ze zich ertoe verbindt om voor haar eigen gebouwenpark de passiefstandaard in acht te nemen bij het bouwen van nieuwe woningen, en de lage-energiestandaard bij zware renovatie.

Door het voorbeeld te geven, en op basis van de aldus opgedane ervaring, wil de gemeente de privé-sector aanzetten tot het realiseren van passieve woningbouw en lage-energie renovatie op het grondgebied van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek.

Maatregel 6: Invulling van de voorbeeldfunctie in de gemeentelijke gebouwen op het vlak van energetische prestatie en prestaties inzake leefmilieu (passieve gebouwen, zware lage-energie renovatie, ecologische materialen, ...)

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek beheert een park met ruim honderd sociale woningen, die ze verhuurt aan een bevolking met een laag inkomen.

Als openbare instelling dient de gemeente het voorbeeld te geven, en daarom verbindt ze zich ertoe om bij ieder nieuw woningproject de passiefstandaard - bij nieuwbouw - en de lage-energiestandaard - bij zware renovatie - in acht te nemen.

Maatregel 7: Dienst voor Sociale begeleiding op energievlak

De verhoging van de energieprijzen leidt tot een stijging van het gedeelte van de huurkosten dat naar energiekosten gaat.

In samenwerking met het OCMW van Sint-Jans-Molenbeek wil de gemeente een dienst sociale begeleiding op energievlak invoeren.

Teneinde de huurders bij te staan in het beter beheersen van het energieverbruik, zou een dienst begeleiding op energievlak hen in staat moeten stellen om beter handelingen te stellen inzake energiebesparing, en zodoende de energiefactuur te verlagen.

Maatregel 8: Realisatie en verspreiding van informatie-instrumenten (brochures, folders, affiches, internetsites, ...)

Vanuit de bekommernis om de huurders en eigenaars beter te informeren over de oplossingen die met het oog op een betere energiedoeltreffendheid in de woningen moeten worden aangebracht, zal de gemeente diverse informatie-instrumenten ontwikkelen, die er zullen toe leiden dat men tot actie overgaat. Deze instrumenten zullen in verschillende vormen worden verstrekt, naar gelang van het doelpubliek: brochures, folders, affiches, internetsite, ...

Maatregel 9: Activiteiten voor de jongeren (uitdaging energie op school, pedagogische programma's, activiteiten, ...)

In termen van gedragsverandering op lange termijn, is het belangrijk om zo vroeg mogelijk het belang van milieubescherming in te zien.

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek is de inrichtende macht van een reeks lagere scholen. Ze kan bijgevolg een belangrijke rol spelen bij de opvoeding van jongeren wat betreft behoud van het leefmilieu, via pedagogische programma's, activiteiten, deelname aan uitdagingen op het vlak van energie, die door het Gewest worden ingeleid.

De toenadering tot de jongeren zal ook moeten worden gerealiseerd via andere kanalen, zoals jeugthuizen, buurthuizen, sportcentra, speelcentra, de andere schoolnetwerken, ...

Maatregel 10: Totstandbrenging van uitwisseling rond het thema energie tussen de burgers (tips & trucs, energie-uitdaging, duurzame wijk, ...)

Heel wat inwoners zijn actief, of wensen actief te zijn, op het vlak van verbetering van de energiedoeltreffendheid. Het is belangrijk dat personen die deel uitmaken van dit publiek onderling met elkaar in contact komen, zodat een groepsdynamiek wordt gecreëerd, nieuwe personen worden samengebracht, en know-how rond het thema energie wordt uitgewisseld.

De gemeente wil de inwoners aanzetten tot deelname aan platforms, zoals de energie-uitdaging van het Gewest, energiedagen, de know-howbeurs, groepering van burgers die starten met een duurzame wijk, ...

Maatregel 11: Organisatie van energiedagen (activiteiten, conferenties, stands, opendeurdagen, ...)

Vanuit de bekommernis om de inwoners samen te brengen rond het thema energiebesparing, zal de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, in samenwerking met het OCMW van Molenbeek en de plaatselijke actoren, « energiedagen » organiseren. Tijdens deze dagen zullen er activiteiten voor groot en klein, conferenties en opendeurdagen van energiebesparende locaties doorgaan, en zullen er interactieve stands worden opgezet.

Maatregel 12: Stimulering van energiediagnose (energie-audit, diagnose energiefacturen, thermogravimetrie, ...)

Vooraleer werkzaamheden aan te vatten met het oog op energiebesparing, is het van belang een balans op te maken van de bestaande situatie, en volledig zicht te hebben op de verbeteringen die mogelijk zijn.

Om de inwoners bij te staan in hun keuze van werkzaamheden die prioritair zijn, zal de gemeente aanzetten tot het realiseren van een energie-audit, een diagnose van de energiefacturen en thermogravimetrie.

Maatregel 13: Gemeentelijke premies ter ondersteuning voor installaties voor het produceren van vernieuwbare energie

Voor woningen die performant zijn op het vlak van energieverbruik, zal de gemeente Sint-Jans-Molenbeek voorzien in premies voor installaties voor het produceren van vernieuwbare energie. Met het oog op coherentie met het gewestelijk niveau, zijn de technische criteria voor de gemeentelijke premies identiek aan de criteria van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Maatregel 14: Systematische planning van de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in gemeentelijke woningen

Om het aandeel van vernieuwbare energie binnen het totale energieverbruik te doen toenemen, plant de gemeente de systematische installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in gemeentelijke woningen. Dit zal ertoe leiden dat, enerzijds, de energiefactuur van de huurders wordt verlaagd en, anderzijds, dat de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie bij de privé-sector op gang wordt gebracht, door het vervullen van een voorbeeldfunctie.

Maatregel 15: Het suggereren van de keuze voor een contract voor levering van electriciteit die voor 100% bestaat uit groene energie

Vandaag stellen een aantal leveranciers van electriciteit contracten voor levering van 100% groene stroom voor. De gemeente zal de inwoners van Sint-Jans-Molenbeek aanzetten tot het kiezen van dit contracttype.

Daarnaast opteert de gemeente, sedert 2010, voor haar eigen gebouwenpark, voor een contract voor levering van 100% groene stroom.

Maatregel 16: Ondersteuning van de totstandbrenging van coöperaties van inwoners die zich richten op de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie op de daken van openbare gebouwen, waarbij een bijzondere aandacht uitgaat naar een kwetsbaar publiek

Heel wat inwoners van Sint-Jans-Molenbeek zijn huurder, of bezitten geen woning die aangepast is (dakoppervlak, oriëntering, ...) aan installaties met systemen voor vernieuwbare energie. Teneinde aan dit publiek de mogelijkheid te bieden om te investeren in vernieuwbare energie, zal de gemeente de vorming van coöperaties van inwoners ondersteunen, die wensen te investeren in installaties voor vernieuwbare energie. Daartoe zal de gemeente dakoppervlakken uit haar eigen materialenpark (bergplaatsen, garages, entrepots, ...) ter beschikking stellen. Bijzondere aandacht zal uitgaan naar het openstellen van dit projecttype voor een kwetsbaar publiek.

Maatregelen « tertiaire sector »

Inleiding

De tertiaire sector vertegenwoordigt 35% van de gasemissies met broeikaseffect van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek. We hebben hier dus te maken met een belangrijke sector in het kader van reductie van de gasemissies met broeikaseffect.

Deze sector is voornamelijk samengesteld uit administratieve bureaus, handelszaken en kleine fabrieksondernemingen.

Het energieverbruik van de gebouwen van het Gemeentebestuur (gemeentehuis, gemeentelijke scholen, sportcentra, crèches, bibliotheken, ...) vertegenwoordigt nagenoeg 5% van het totaal verbruik van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek. Het gaat hier dus om een hoofdfactor, die het voorbeeld kan geven wat betreft goede maatregelen en goede gebruiken, en bijgevolg de drijvende motor kan zijn achter een dynamiek in de richting van een koolstofarme samenleving

Maatregel 17: Ondersteuning van het Gewest bij het verscherpen van de EPB-eisen voor nieuwe constructies of verbouwingen

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek zal het Gewest ondersteunen bij zijn intentie om de EPB-criteria voor energetische prestatie voor nieuwe constructies of verbouwingen te verscherpen.

Maatregel 18: Ondersteuning van het Gewest bij het verscherpen van de EPB-eisen voor lichte renovaties, die niet onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning

Momenteel is men bij renovaties die niet onderworpen zijn aan een stedenbouwkundige vergunning, niet verplicht om de EPB-eisen na te leven. De gemeente Sint-Jans-Molenbeek zal de initiatieven van het Gewest ondersteunen, waardoor de EPB-eisen worden verscherpt voor lichte renovaties die niet aan een stedenbouwkundige vergunning onderworpen zijn.

Maatregel 19: Intensivering van het programma PLAGE, dat in 2005 in de gemeente geïntroduceerd is

In 2005 heeft de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, met de steun van het Gewest, een Lokaal Plan voor Verbetering van het Energiebeheer (project PLAGE) van haar gebouwenpark (bureaus, scholen, crèches, sportcentra, bibliotheken, gemeentelijke woningen, ...) ingevoerd.

Het project PLAGE binnen de gemeente Sint-Jans-Molenbeek heeft bijgedragen tot de ontwikkeling op gemeentelijk vlak van een Actieplan voor een beter Energiebeheer.

Aan het einde van de vier jaar heeft het project PLAGE de gemeente in staat gesteld om :

- de energiedoeltreffendheid van haar gebouwenpark te kennen;
- na te gaan welke de mogelijkheden zijn inzake besparingen;
- de gebruikers bewust te maken (affiches Display© en didactische thermometers);
- de energiedoeltreffendheid te integreren in de keuze op het vlak van investering;
- een intern beheer inzake energiedoeltreffendheid in te voeren;
- te zorgen voor transparantie van de informatie bij het meedelen van de resultaten

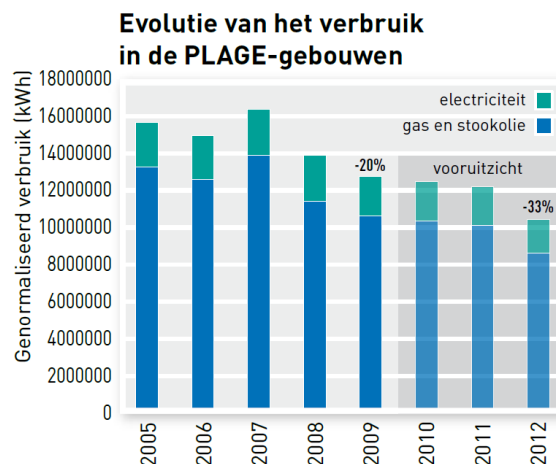

€ 95.000 bespaard in 2009

Dankzij de verschillende initiatieven die in de tien PLAGE-gebouwen werden genomen, is het energieverbruik er in een tijdsbestek van vijf jaar met 20% gedaald, overeenkomstig met een besparing van € 95.000 in 2009.

Op basis van de in het vooruitzicht gestelde werkzaamheden, zou dit tot 2012 nog met 33% moeten dalen.

De Gemeente Sint-Jans-Molenbeek is ook gestart met een energiemutatie bij de bouw of bij zware renovatie van haar gebouwen. Sedert eind 2007 (Klimaatmotie) is de thematiek van de energiedoelmatigheid prioritair geworden, en deze is dan ook vanaf het begin van het project opgenomen. Momenteel moeten alle nieuwe projecten beantwoorden aan de passieve criteria voor nieuwbouw, en aan de lage-energicriteria in het kader van zware renovatie.

Bij meerdere projecten gaat de Gemeente zelfs verder, door ook het geheel van milieuparameters te integreren in haar projecten (keuze van de materialen, vernieuwbare energie, groene daken, regenton, mobiliteit, ...). Bij de wedstrijden voor voorbeeldgebouwen van het BIM werden zes bouw- en renovatieprojecten bekroond.

De komende jaren zal de gemeente de initiatieven die aan de dag worden gelegd in het kader van het project PLAGE nog meer kracht bijzetten.

Maatregel 20: In de gemeentelijke gebouwen een voorbeeldfunctie vervullen wat betreft energetische prestaties en prestaties op het gebied van milieu (passieve gebouwen, zware lage-energie-renovatie, ecologische materialen, ...)

In het kader van nieuwe renovatie- of bouwprojecten, worden er striktere energiecriteriën toegepast: passieve constructies, lage-energie-renovatie, gebruik van vernieuwbare energie, ...

De bijzondere bestekken worden aangepast, om er nieuwe energie- en milieucriteria in op te nemen .

Een aantal projecten met hoge energieprestaties werden gerealiseerd, of zijn in gang gezet, via de diensten Openbare werken en Gesubsidieerde projecten.

Maatregel 21: In samenwerking met het Gewest, stimulering en ondersteuning van de invoering van PLAGE-programma's bij de instellingen die in de gemeente gelokaliseerd zijn

De gemeente, die kan bogen op haar ervaring binnen haar eigen PLAGE-programma, heeft de intentie om het Gewest te ondersteunen bij de invoering van andere PLAGE- programma's bij de (publieke of private) instellingen die in de gemeente Sint-Jans-Molenbeek gelokaliseerd zijn.

Maatregel 22: Stimulering van de voorbeeldfunctie in de gemeentelijke en privé-gebouwen, door middel van diverse promotie-instrumenten (opendeurdagen, flyer, Internet, gemeentelijk tijdschrift, energiedagen, feesten van de natuur, ...)

Sinds 2008 worden bij alle gemeentelijke bouwprojecten of projecten van zware renovatie in de mate van het mogelijke de passieve criteria of lage-energiecriteria nageleefd, en zijn er criteria op het gebied van milieu in opgenomen.

De gemeente Sint-Jans-Molenbeek heeft in november 2007 immers een « Klimaatmotie » gestemd, waarin ze zich ertoe verbindt om de passiefstandaard na te leven bij nieuwbouw, en de lage-energiestandaard bij zware renovatie.

Door het voorbeeld te geven, en op basis van de reeds opgedane ervaring, wil de gemeente de private sector aanzetten tot het bouwen van passieve gebouwen en lage-energieerenovatie op het grondgebied van de gemeente Sint-Jans-Molenbeek.

Maatregel 23: Stimulering van het Rationeel Energieverbruik in handelszaken via de handelskernen “Atrium”

De voornaamste handelskernen van Sint-Jans-Molenbeek zijn gegroepeerd onder de benaming « Atrium ». In samenwerking met de handelskernen « Atrium » wenst de gemeente Sint-Jans-Molenbeek Rationeel Energieverbruik te stimuleren in de handelszaken die gevestigd zijn op het grondgebied.

Maatregel 24: Stimulering en ondersteuning van de ontwikkeling op het grondgebied van de gemeente van firma's die actief zijn op het vlak van Rationeel Energieverbruik en duurzame materialen (isolatie, groothandelaars, installateurs, aannemers, architectenbureaus, opleidingscentrum, ...)

De ondernemingen die actief zijn op het gebied van duurzame ontwikkeling zouden zich in de loop van de volgende jaren in sterke mate moeten ontwikkelen, om zodoende aan de vraag te kunnen beantwoorden. De gemeente Sint-Jans-Molenbeek heeft de intentie om de ontwikkeling op het grondgebied te stimuleren en te ondersteunen van de firma's die actief zijn op het vlak van Rationeel Energieverbruik en duurzame materialen (isolatie, groothandelaars, installateurs, aannemers, architectenbureaus, opleidingscentrum, ...)

Maatregel 25: Invoering voor het gemeentelijk gebouwenpark van boekhoudkundige systemen op energievak in samenwerking met de andere Brusselse gemeenten en Sibelga

In samenwerking met de Intercommunale Sibelga hebben de verschillende gemeenten van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest besloten om voor de gemeentelijke gebouwen een boekhoudkundig systeem op energievak in te voeren. De grootste gebouwen zullen continu worden opgevolgd, via registratie op afstand.

Dit systeem zal de gemeenten in staat stellen om van nabij de evolutie op te volgen van het verbruik in elk van de gebouwen, en om zo snel mogelijk over informatie te beschikken over de gebouwen waar het verbruik abnormaal hoog is.

Dit systeem zal vanaf 2011 operationeel zijn.

Maatregel 26: Systematische planning van de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in de gemeentelijke gebouwen

Teneinde het aandeel van de vernieuwbare energie in het energieverbruik te verhogen, wordt door de gemeente systematisch de installatie gepland van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in de gemeentelijke gebouwen. Dit zal enerzijds de mogelijkheid bieden om de energiefactuur te verlagen, en anderzijds om in de privé-sector de installatie op gang te brengen van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie, door het vervullen van een voorbeeldfunctie.

Maatregel 27: Het bevorderen van de installatie van vernieuwbare energie in privé-gebouwen via samenwerking met opleidingen socio-professionele inschakeling in beroepen in de sector van de Vernieuwbare energie

In de sector van de vernieuwbare energie zullen nieuwe beroepen een sterke groei kennen. In de loop van de laatste jaren heeft de gemeente Sint-Jans-Molenbeek in samenwerking met de gemeente Anderlecht, een pilootproject geleid voor opleiding op het vlak van socio-professionele inschakeling binnen het beroep installateur van fotovoltaïsche pannen.

Aangezien de kwalificatiegraad van de werklozen te Sint-Jans-Molenbeek gering is, en het werkloosheidspercentage bij de jongeren aanzienlijk, wenst de gemeente dit type van opleiding op het gebied van socio-professionele inschakeling te ontwikkelen en te stimuleren, via de beroepen op het vlak van vernieuwbare energie.

Maatregel 28: Het opteren voor leveringscontracten voor 100% groene stroom in de gemeentelijke gebouwen

Parallel met de werkzaamheden ter verbetering van de energetische prestatie van de gemeentelijke gebouwen, heeft het Gemeentebestuur van Sint-Jans-Molenbeek in 2010 geopteerd voor een leveringscontract voor 100% groene stroom, teneinde de CO₂-emissies te beperken, die te wijten zijn aan het gebruik van electriciteit.

Bij deze keuze wenst de gemeente op haar niveau ook het productiecircuit van groene stroom te ondersteunen.

Maatregel 29: Het stimuleren en ondersteunen van de ontwikkeling op het grondgebied van de gemeente van de bedrijven die actief zijn op het vlak van de productie van vernieuwbare energie

De ondernemingen die actief zijn op het vlak van vernieuwbare energie zouden de komende jaren een forse ontwikkeling moeten kennen. De gemeente Sint-Jans-Molenbeek wenst de ontwikkeling op haar grondgebied te stimuleren en ondersteunen van de bedrijven die actief zijn op het vlak van de productie van vernieuwbare energie (ateliers, groothandelaars, ondernemers, studie bureaus, opleidingscentra, centra voor research & development, ...).

Maatregelen op het vlak van « transport »

Inleiding

Zoals alle Europese steden, kent het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, en bijgevolg de gemeente Sint-Jans-Molenbeek, een sterke toename van de druk van het autoverkeer.

De waargenomen verhoging van het aantal afgelegde kilometers van de voertuigen bedraagt jaarlijks 0,5%. De voornaamste tendenzen in de evolutie van de verplaatsingen in het Brussels gewest kunnen als volgt worden samengevat :

- toename van de afgelegde afstanden ;
- toename van het aantal dagelijkse verplaatsingen ;
- toename van het aandeel van de gemotoriseerde verplaatsingen ;
- sterke toename van het aantal verplaatsingen dat samenhangt met de vrije tijd en de aankopen ;
- uitbreiding van de spitsuren (die momenteel meer gespreid zijn, en 's morgens duren van 6 tot 10 uur).

Deze feitelijke toestand brengt de toegankelijkheid, de luchtkwaliteit en het leefkader van Molenbeek in het gedrang. Dit zet sommige inwoners en bedrijven ertoe aan de gemeente te verlaten, om zich buiten de stad te vestigen. Deze stadsexodus leidt tot een verzwakking van het sociaal-economisch weefsel.

Iedere morgen en iedere avond raakt de stad overvol met automobilisten, die vaak alleen zijn, pendelaars (52% in het Brussels gewest) of Brusselaars, al dan niet met een bedrijfswagen. Het verkeer tijdens de spitsuren vertegenwoordigt 59% van het verkeer van een gemiddelde werkdag in het Gewest. De inwoners van het Gewest zijn hier voor 22% verantwoordelijk voor, en de pendelaars voor 24%.

De rechtstreekse emissies van broeikasgassen, die afkomstig zijn van het wegtransport in het BHG, vertegenwoordigen in 2007 een totaal van 766 kton CO₂-equivalent, hetgeen neerkomt op 21% (24% voor Molenbeek) van de broeikasgassen, terwijl drie vierden van deze emissies worden uitgestoten door personenauto's.

Het is belangrijk op te merken dat het wegtransport ook een sector is waarin een daling van de CO₂-emissies niet duidelijk merkbaar is, ondanks de technologische verbeteringen aan de voertuigen. De vraag naar transport blijft inderdaad jaarlijks toenemen, dit ondanks de verkeersopstoppingen, de prijs van de brandstof en de investeringen in het openbaar vervoer.

Het openbaar vervoer moet zeker verder attractief worden gemaakt, maar dit zal niet volstaan om het autoverkeer in onze straten te verminderen. Een vermindering van de uitstoot die te wijten is aan het wegtransport – hetgeen samengaat met een beheersing van de vraag bij verplaatsingen – is noodzakelijk, om op die manier tegemoet te komen aan de noodzaak op klimatologisch gebied, maar ligt ook in de lijn van de naleving van de verbintenissen die door de regionale en gemeentelijke overheden aangegaan zijn. De ontwikkeling van de « zachte » transportmodi blijft de eerste prioriteit van de Gemeente. Verplaatsingen waarbij een alternatief wordt gebruikt voor het individueel gebruik van de wagen, zoals wandelen en fietsen, moeten voorrang krijgen. Overigens gaat de gemeente er prat op dat de Gewestregering overleg wenst te plegen met de andere Gewesten en de federale overheid wat betreft het beleid inzake een geharmoniseerde mobiliteit, met name voor de hele GEN-zone (aanbod, tarifiering, informatie aan de reizigers). Het beleid inzake mobiliteit moet gericht zijn op een vermindering met 20% van de verkeerslast in de Regio in vergelijking met 2001, zoals vooropgesteld door het

Regeerakkoord en het Plan Iris 2. Ook Sint-Jans-Molenbeek beoogt een vermindering van 20 % op het grondgebied.

Maatregel 30: Deelname aan de Plannen voor schoolverplaatsingen (PSV)

De verplaatsingen van huis naar school en omgekeerd vertegenwoordigen 18% van de verplaatsingen tijdens de spitsuren. Een daling van het aantal verplaatsingen gaat in de richting van een verminderde uitstoot van verontreinigende stoffen. De voormelde beschikking betreffende de plannen voor verplaatsingen leidt tot het verplicht opmaken van een « diagnose vooraf van de mobiliteit » voor de kleuter-, lagere en secundaire scholen, en hiermee wordt een kader vastgelegd voor begeleiding van de scholen die een plan voor schoolverplaatsingen willen invoeren. De gemeente neemt deel aan de reflectie door deze scholen, en neemt de maatregelen die gericht zijn op een daling van het aantal verplaatsingen met de auto.

Maatregel 31: Uitbreiding van de Plannen voor verplaatsingen van ondernemingen (PVO) van de overheidsbedrijven

Het gemeentebestuur moet inzake mobiliteit, als overheidsinstantie, met name via het personeel het voorbeeld geven aan de ondernemingen en het grote publiek. De medewerkers van het bestuur worden dus aangemoedigd om voorrang te geven aan gebruik van het Brussels openbaar vervoer en alle zachte verplaatsingsmodi. Het bestuur voert dus zijn eigen PVO in. Fase 1 (diagnose) werd voltooid. Het actieplan is nog in wording, maar sommige maatregelen, zoals de terugbetaling van de verplaatsingen met het openbaar vervoer, met de fiets en te voet, het gecentraliseerd beheer van de dienstfietsen, enz. werden reeds ingevoerd. Voor andere maatregelen, zoals de inrichting van pools met gemeentelijke voertuigen voor de verschillende gemeentelijke diensten, en het gebruik van gedeelde wagens in het kader van beroepsmatige verplaatsingen, zal door de gemeente een testfase worden opgestart.

Maatregel 32: Voortzetting van de invoering van het GEN

De Gemeente zal de verdere invoering van het GEN ondersteunen.

Maatregel 33: Verhoging van de snelheid van het bovengronds openbaar vervoer

De Gemeente onderschrijft de doelstelling van het Gewest - veralgemening van eigen sites - waarbij de objectieven de volgende zijn :

- voor de trams : evolueren van 40% (2008) naar 90% (2020) ;
- voor de bussen : evolueren van 9% (2008) naar 40% (2020).

Voor de gemeentelijke wegen verbindt ze zich ertoe de maatregelen te nemen die onder haar bevoegdheid vallen (verkeersplannen, beheer van het toegenomen aantal ingenomen parkeerplaatsen langsheen lijnen, ...) teneinde de commerciële snelheid van het openbaar vervoer te verhogen.

Maatregel 34: Stimulering van niet-vervuilende verplaatsingsmodi door middel van een « groen netwerk »

Naar het voorbeeld van het Gewest zal de Gemeente maatregelen nemen om de voorzieningen in te voeren die vereist zijn voor de niet-vervuilende verplaatsingen, namelijk te voet en met de fiets. Dit alles gebeurt via « aaneenschakeling van groene ruimten ». Deze voorzieningen bieden

routes voor doorlopende, beveiligde en comfortabele niet-gemotoriseerde verplaatsingen. Hierbij zullen de groene ruimten onderling met elkaar worden verbonden en zal maximaal gebruik worden gemaakt van de aanwezige ingeplante elementen.

Maatregel 35: Integratie van de criteria inzake berijdbaarheid bij de inrichting en renovatie van de gemeentelijke wegen

De fiets is een belangrijk element in het kader van duurzame mobiliteit. Het is essentieel dat hieraan een voornamende plaats wordt toegekend. De Gemeente voert, en zal verder een voluntaristisch beleid voeren, dat gericht is op stimulering van het gebruik van de fiets. Ook zal ze erover waken dat het aantal beschermde parkeerplaatsen voor fietsen op de weg die ter beschikking zijn van de buurtbewoners wordt vermeerderd. In de projecten voor inrichting en renovatie van het wegennet zullen systematisch eisen op het vlak van berijdbaarheid worden geïntegreerd. De plaats waarin wordt voorzien bij het instellen van eenrichtingsverkeer zal prioritair worden gewijd aan de inrichting van ruimten voor fietsers.

Wat de parkeerplaatsen voor fietsen betreft, zal de Gemeente de mogelijkheid nagaan om alle kruispunten van het gemeentelijk wegennet te voorzien van fietsparkings.

Maatregel 36: Uitbreiding van de initiatieven voor ondersteuning van het gebruik van de fiets

De Gemeente financiert opleidingen waarin het gebruik van de fiets wordt aangemoedigd. Dit beleid zal worden voortgezet.

Maatregel 37: Fietsen ter beschikking stellen van het publiek

De Gemeente zal het nodige doen om diverse systemen voor verhuur aan te moedigen van fietsen die op straat worden geparkeerd. Er zijn reeds stations met een dergelijk systeem geïnstalleerd. De Gemeente zal actief samenwerken met de diverse betrokken actoren, opdat het aantal stations zou toenemen.

Maatregel 38: Ervoor zorgen dat er meer kan gewandeld worden

Naast het openbaar vervoer als alternatief voor de auto, moet de Gemeente de voetganger (inwoner of bezoeker) benaderen als eerste gebruiker van de openbare weg. Onder andere moeten de voetgangerszones of gedeelde ruimten in het centrum van Molenbeek worden uitgebreid.

Maatregel 39: Uitbreiding van de sensibilisering voor de zachte vervoerswijzen

In het kader van de Europese week van de mobiliteit, die jaarlijks eind september plaats vindt, organiseert de Gemeente, in samenwerking met het Brussels Gewest, sedert enkele jaren een zondag « In de stad zonder mijn auto ». Deze feestelijke dag kent een massaal succes. Het aantal autoloze zondagen zal geleidelijk aan toenemen, volgens wisselende modaliteiten, waarbij de informatie naar de inwoners toe zal worden verbeterd, dit om hen met andere verplaatsingsmodi te laten kennismaken, om de gezelligheid van de stad te verhogen, en de atmosferische vervuiling te verminderen.

Daarnaast zal de Gemeente bijdragen tot andere terugkerende campagnes, waarbij het imago van de fietser en de voetganger wordt versterkt :

- Friday Bikeday, sinds 2007, en het jaarlijks initiatief « Dring Dring » zetten aan tot het nemen van de fiets om zich naar de werkplek te begeven ;
- Het jaarlijks initiatief "Winkelen per fiets" heeft ten doel om, zowel aan de klanten als aan de handelaars, te tonen dat de fiets bij het winkelen een geloofwaardig alternatief kan zijn voor de auto ;

Tal van publicaties en andere communicatiehulpmiddelen worden eveneens ter beschikking gesteld van het desbetreffend publiek, met name :

- folders en brochures « Zich anders verplaatsen », « 1.000 oplossingen en de uwe » en « Mijn verplaatsingen en het milieu », waarin tal van tips worden gegeven over gedragswijzen die minder vervuiling tot gevolg hebben, kiezen voor propere voertuigen, de aard en de impact van vervuilende stoffen, onder meer op de gezondheid ;
- de internetpagina « Ecomobiliteit voor gezinnen » van Leefmilieu Brussel ;
- pollumeters voor het in real-time opnemen van de factor luchtkwaliteit ;
- communicatiecampagnes met betrekking tot de modal shift voor korte trajecten (t.v.-spots, radiospots, enz.)...

Een aantal acties zullen worden voortgezet en geïntensiveerd, andere zullen worden geheroriënteerd, teneinde de modal shift te doen toenemen in de richting van zacht transport.

Maatregel 40: Ontwikkeling van het beheer inzake leefmilieu van het wegennet

De Gemeente zal het Gewest ondersteunen bij zijn intentie om een beleid te voeren inzake beheer van de wegcapaciteit en inrichting van het wegennet aan de toegangspoorten tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dit om de leefbaarheid van de stad, de bescherming van de wijken (inwoners, gebruikers), de attractiviteit en de terugkeer van de gezinnen naar de stad te bevorderen, teneinde een positieve impact op de regionale economie en een vermindering van het autoverkeer van de pendelaars te waarborgen. Wat dit betreft onderschrijft de Gemeente de verschillende maatregelen die worden voorgestaan in het Regeerakkoord 2009-2014 voor vermindering van de stedelijke ruimte die bestemd is voor voertuigen :

- van de voornaamste assen opnieuw gebruiksvriendelijker stadswegen maken : vorming van ventwegen, beplantingen, instelling van eenrichtingsverkeer en tegenrichting voor het openbaar vervoer en de fietsen, uitbreiding van de trottoirs ;
- ruimte reserveren voor het openbaar vervoer, de voetgangers en fietsen.

De Gemeente steunt de Gewestregering bij zijn programma voor herinrichting, dat in verband staat met het akkoord Beliris, voor kanalisering en vermindering van het verkeer, met het oog op een daling van de impact op het leefmilieu hiervan. Daartoe ondersteunt ze het Gewest bij zijn intentie om de assen voor toegang tot de stad en de structurerende assen van de stad, zoals de stadsboulevards, herin te richten, door er de doorgang voor het openbaar vervoer te vergemakkelijken, door er de zachte mobiliteit te beveiligen, en door deze bewoonbaar te maken.

Maatregel 41: Invoering op gemeentelijk niveau van de lage emissiezones

De Gemeente neemt de nodige maatregelen, en zal de nodige maatregelen nemen, om lage emissiezones in te voeren, perimeters waar de toegankelijkheid voor auto's zal worden beperkt, via verkeersplannen waarmee het transitverkeer kan worden verhinderd. Via het GMP dat in

2007 goedgekeurd is, wordt deze doelstelling met name voortgezet. Met het GMP 2, dat wordt uitgewerkt, zal men er moeten voor zorgen dat het transitverkeer niet mogelijk is in de huidige en toekomstige zones 30. De Gemeente verbindt er zich toe om tegen 2020 van het hele netwerk van de wijken een zone 30 te maken, conform het ROP.

De Gemeente zal de adviezen toepassen die worden aangeboden door het BIVV, in de diverse documenten die verband houden met de inrichtingen die moeten worden gerealiseerd in de zones 30, met name wat betreft het wegprofiel.

Maatregel 42: Verscherping van het beleid inzake parkeren buiten en langs de weg

Als het eenvoudig is om de auto te parkeren zodra men op zijn bestemming aangekomen is, hebben particulieren de neiging om met de auto naar het Brussels gewest te komen. Om die reden is het beperken van de mogelijkheden om buiten of langs de weg te parkeren, een doeltreffend middel om het gebruik van de auto, met name om zich naar het werk te begeven, te ontmoedigen. De gemeente heeft enerzijds tot taak ervoor te zorgen dat de normen worden nageleefd inzake het bouwen van parkings voor kantoren en woningen op basis van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. De gemeente zal actief samenwerken met het Gewestelijk Parkeeragentschap dat onlangs opgericht is, conform de ordonnantie « parkeren » van 22 januari 2009, waarin de modaliteiten voor tarifiëring van het parkeren langs de weg worden omschreven. De Gemeente onderschrijft de doelstelling om het aantal plaatsen op de weg met 10% te verminderen, dit om het levenskader, de doorstroming van het openbaar vervoer en de inrichting van fietsinfrastructuur te verbeteren. Binnen deze context dient er te worden aan herinnerd dat parkeren langs de weg geen recht is, maar een mogelijkheid waarin door de Overheid dient te worden voorzien.

Maatregel 43: Het aanpassen van de parkeerplaatsen van de ondernemingen

Sedert 3 januari 2007 worden de normen inzake het parkeren buiten de openbare weg bepaald door het Gewestelijk Stedenbouwkundig Reglement (GSR, Titel VIII). Hierin zijn normen vastgelegd voor het aanleggen van parkeerterreinen voor kantoren en woningen op basis van de bereikbaarheid met het openbaar vervoer. Deze normen worden echter slechts toegepast op nieuwe constructies. Ze zullen dus maar een beperkte impact hebben, vermits ze de toename van het aantal parkeerplaatsen buiten de weg te Brussel enkel kunnen afremmen.

Teneinde eveneens in te werken op de bestaande parkeerterreinen, zal door de Regering een maximumdrempel wat betreft parkeerplaatsen worden vastgelegd voor de installaties die onderworpen zijn aan een milieuvergunning en worden gebruikt op grond van de werkplek. Deze drempel zal worden bepaald op basis van de oppervlakte van de gebouwen waarin de werknemers worden ondergebracht en de bereikbaarheid van het gebouw met het openbaar vervoer. De referenties van het GSR zullen worden vermeld in het kader van de verlenging of de vernieuwing van de milieuvergunningen.

Maatregel 44: Beheerd parkeren langs de weg

De Gemeente voert geleidelijk aan het beheerd parkeren in. Momenteel wordt nagenoeg 30 % van de plaatsen beheerd (groene zones, blauwe zones, rode zones). De zones die ingevolge het eerste gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP 1) moeten worden bestreken, zullen dit jaar (2011) allemaal in werking zijn. In het GMP 2 zullen de zones worden vastgelegd waar het beheerd parkeren moet worden uitgebreid.

Naast het betalend parkeren of het parkeren voor een beperkte tijd, is de Gemeente gestart met een beleid dat gericht is op het vervolgen van de inbreuken die leiden tot gevaarlijk parkeren (voetgangersoversteekplaats, fietspiste, enz.). Ze heeft de intentie om dit beleid op coherente wijze uit te diepen, door het verhogen van het aantal personeelsleden dat bevoegd is om de inbreuken vast te stellen.

Maatregel 45: Het in evenwicht brengen van het parkeren langs de weg

Het aantal beschikbare parkeerplaatsen zal worden gerationaliseerd, en geleidelijk aan worden verminderd, daarbij rekening houdend met alternatieve oplossingen. De openbare ruimte zal beter worden verdeeld, door het verminderen van het aantal plaatsen voor langparkeren, en door de overtollige voertuigen die geen plaats vinden in sommige dichtbevolkte wijken te verwijzen naar plaatsen buiten de weg. De regels (parkeerkaarten) zullen worden aangepast aan de specificiteit van de verschillende wijken. In de handelskernen wordt een progressieve tarifiering toegepast, om op die manier aan te zetten tot rotering, en terbeschikkingstelling van de reserve aan plaatsen ten gunste van het grootste aantal. De Gemeente zal trachten het langparkeren af te leiden naar de parkeerterreinen die zich buiten de weg bevinden.

De leveringen zijn essentieel voor het goed functioneren van de handel en de economie. De Gemeente heeft, bij wijze van experiment, de gele zone ingevoerd voor het vervangen van de traditionele los- en laadzones. Daar de ervaring op dit gebied positief blijkt te zijn, zal ze geleidelijk aan de huidige zones vervangen door de gele zones. Ze zal deze prioritair installeren langs de lijnen van het openbaar vervoer en de fietspistes, dit om te voorkomen dat de doorgang bij leveringen niet wordt geblokkeerd, zoals spijtig genoeg vaak gebeurt.

Sector HUISVESTING

Sector	Doelstellingen	maatregel nr.	Initiatieven	Doelpubliek	Actoren (gemeentediensten, OCMW, vzw, partners, ...)	Type van maatregel			Aard			Termijn			Duur van de maatregel		CO ₂ -impact in 2020			
						Administratieve organisatie	Budgetair	Investering	Reglementering	Nieuwigheid	Voorzetting	Uitbreiding	Korte termijn (2011-2015)	Middelrange termijn (2015-2017)	Lange termijn (2018-2020)	Op een bepaald tijdstip	Continu	ktequ. CO2	% Huisvesting	% Molenbeek
Huisvesting	Verbetering van de energetische prestatie van de woningen	1	Gemeentelijke premies voor ondersteuning bij werken die leiden tot energiebesparing (isolatie, verwarming, afregeling, ventilatie, ...)	Eigenaars en huurders	Energie	X	X	X	X	X	X	X	X				-0,212	-0,2	-0,1	
		2	Energeloket ter beschikking van de inwoners voor advies inzake energie en informatie over financiële steun	Eigenaars en huurders	Energie	X	X				X	X			X			-0,53	-0,5	-0,2
		3	Invoeren van een dienst Derde investeerder (ESCO) voor de inwoners	Eigenaars en huurders	OCMW van Molenbeek, SVK van Molenbeek	X	X	X	X			X			X			-3,18	-3	-1,2
		4	Op het vlak van energie en leefmilieu de meest doeltreffende technieken promoten	Eigenaars	Energie	X	X			X		X			X			-2,12	-2	-0,8
		5	De constructie van passieve woningen en lage-energieerenovatie aanmoedigen	Eigenaars	Energie	X	X			X		X			X			-0,212	-0,2	-0,1
		6	In de gemeentelijke woningen een voorbeeldfunctie vervullen inzake energetische/milieuprestatie (passieve gebouwen, zware lage-energieerenovatie, ecologische materialen, ...)	Eigenaars en huurders	Openbare werken, Gesubsidieerde projecten,	X		X				X			X			-0,53	-0,5	-0,2
Rationeel energiegebruik in gebouwen		7	Sociale dienst energiebegeleiding	Sociale huurders	Gemeentelijke eigendommen, OCMW	X	X	X	X			X			X		-2,12	-2	-0,8	
		8	Realiseren en verspreiden van informatietools (brochures, folders, affiches, internet sites, ...)	Huurders en eigenaars	Energie, Gemeentelijke eigendommen, OCMW van Molenbeek	X	X			X		X			X		-2,12	-2	-0,8	
		9	Activiteiten voor de jongsten (energie-uitdaging scholen, pedagogische programma's, activiteiten, ...)	leerlingen 5e en 6e leerjaar lagere school	Leerkrachten, buurthuizen	X	X				X	X			X			-5,3	-5	-2,1
		10	Bevorderen van uitwisseling onder de burgers rond het thema energie (tips & trucs, energie-uitdaging, duurzame wijk, ...)	Alle publiek	Wijkcontracten, lokale verenigingen	X	X			X			X		X			-2,12	-2	-0,8
		11	Organiseren van energiedagen (activiteiten, voordrachten, stands, opendeurdagen, ...)	Alle publiek	Energie, Gemeentelijke eigendommen, OCMW van Molenbeek	X	X					X	X		X			-2,12	-2	-0,8
		12	Aanzetten tot energiediagnose (energieaudit, diagnose energiefacturen, thermograafmetrie, ...)	Eigenaars en huurders	Energie, Gemeentelijke eigendommen, OCMW van Molenbeek	X	X			X			X		X			-5,3	-5	-2,1
Gebruik van vernieuwbare energie in woningen		13	Gemeentelijke premies ter ondersteuning voor installaties voor het produceren van vernieuwbare energie	Molenbeekse huurders en eigenaars	Energie	X	X			X		X		X			-1,06	-1	-0,4	
		14	Systematisch streven naar de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in de gemeentelijke woningen	Sociale huurders	Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Gemeentelijke eigendommen	X		X			X			X			-0,53	-0,5	-0,2	
		15	Stimuleren van de keuze voor een contract voor de levering van 100% groene stroom	Eigenaars en huurders	Energie, Gemeentelijke Eigendommen	X	X			X		X		X			-2,12	-2	-0,8	
		16	Ondersteunen van de totstandbrenging van coöperatieven van inwoners die systemen installeren voor het produceren van vernieuwbare energie op de daken van openbare gebouwen, waarbij de aandacht speciaal uitgaat naar het kwetsbare deel van de bevolking	Molenbeekse eigenaars en huurders	Energie, privé-partners, lokale verenigingen	X	X			X		X		X			-1,06	-1	-0,4	

TERTIAIRE sector

Sector	Doelstellingen	Initiatieven	Doelpubliek	Actoren (gemeentediensten, OCMW, vzw, partners, ...)	Type van maatregel		Aard			Termijn			Duur van de maatregel		CO ₂ -impact in 2020				
					Administratieve organisatie	Budgettair	Investerend	Reglementering	Nieuwigheid	Voortzetting	Uitbreiding	Korte termijn (2011-2015)	Middellange termijn (2015-2017)	Langere termijn (2018-2020)	Op een bepaald tijdstip	Continu	ktoequ. CO2	% Tertiaire sector	% Molenbeek
Tertiaire sector	Verbetering van de energetische prestatie van de gebouwen	17	Het Gewest ondersteunen bij de verscherping van de EPB-eisen voor nieuwe constructies of verbouwingen	Bureaus, handelszaken,	Energie, Stedenbouw	X	X		X					X		-0,178	-0,2	-0,07	
		18	Het Gewest ondersteunen bij de verscherping van de EPB-eisen voor lichte renovatie die niet onderworpen is aan een stedenbouwkundige vergunning	Bureaus, handelszaken, ondernemingen	Energie, Stedenbouw	X	X	X	X				X		X		-2,67	-3	-1,05
		19	Het PLAGE-programma, waarmee in 2005 gestart is, in de gemeente intensiveren	Gemeentelijke gebouwen	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Gemeentelijke Eigendommen	X	X	X			X	X			X		-0,445	-0,5	-0,18
		20	In de gemeentelijke gebouwen een voorbeeldfunctie vervullen inzake energetische/milieuprestatie (passieve gebouwen, zware lage-energieernovatie, ecologische materialen, ...)	Gemeentelijke gebouwen	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten	X	X	X		X		X			X		-0,178	-0,2	-0,07
		21	In samenwerking met het Gewest, de invoering van PLAGE-programma's bevorderen en ondersteunen bij instellingen die in de gemeente gevestigd zijn	Instellingen, scholen, ...	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten	X	X		X			X			X		-0,445	-0,5	-0,18
	Rationeel energiegebruik	22	De voorbeeldfunctie van de gemeentelijke en privé-gebouwen belichten, via diverse promotietools (opendeurdagen, flyer, Internet, gemeentelijk tijdschrift, energiedagen, feesten van de natuur, ...)	Bureaus, handelszaken, ondernemingen, ...	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten	X	X	X		X				X		-0,89	-1	-0,35	
		23	Rationeel Energiegebruik promoten in de handelszaken van de Atriums	Handelszaken	Energie, Atrium,	X	X	X	X		X				X		-0,89	-1	-0,35
		24	De ontwikkeling op het grondgebied van de gemeente stimuleren en ondersteunen van bedrijven die actief zijn op het vlak van Rationeel Energiegebruik en duurzame materialen (isolatie, groothandelaars, installateurs, ondernemers, architectenbureaus, opleidingscentra, ...)	Bureaus, handelszaken, ondernemingen, ondernemers, ...	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Sociaal-economische cel	X	X	X	X			X			X		-0,445	-0,5	-0,18
		25	Invoering voor het gemeentelijk gebouwenpark van tools voor het opmaken van een energetische balans, in samenwerking met andere Brusselse gemeenten en Sibelga	Gemeentelijke gebouwen	Energie, Sibelga	X	X	X	X			X			X		-0,178	-0,2	-0,07
	Gebruik van vernieuwbare energie	26	Systematisch streven naar de installatie van systemen voor het produceren van vernieuwbare energie in de gemeentelijke gebouwen	Gemeentelijke gebouwen	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde	X	X	X		X				X		-0,04	-0,05	-0,02	
		27	Vernieuwbare energie-installaties voor privé-gebouwen promoten, via samenwerking met opleidingen socio-professionele inschakeling, die gericht zijn op beroepen op het gebied van Vernieuwbare energie	Bureaus, handelszaken, ondernemingen, ondernemers, ...	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Lokale Missies	X	X		X		X			X		-0,445	-0,5	-0,18	
		28	Kiezen voor contracten voor de levering van 100% groene stroom in de gemeentelijke gebouwen	Gemeentelijke gebouwen	Energie	X	X		X		X				X		-0,089	-0,1	-0,04
		29	De ontwikkeling op het grondgebied van de gemeente stimuleren en ondersteunen van bedrijven die actief zijn op het vlak van vernieuwbare energie	Bureaus, handelszaken, ondernemingen, ondernemers, ...	Energie, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Sociaal-economische cel	X	X	X	X			X			X		-0,445	-0,5	-0,18

Sector TRANSPORT

Sector	Doelstellingen	maatregel nr.	Initiatieven	Doelpubliek	Actoren (gemeentelijke diensten, OCMW, vzw, partners, ...)	Type van				Aard			Termijn			Duur van		CO ₂ -impact in			
						Administratieve organisatie	Budgettair	Investing	Reglementering	Nieuwigheid	Voortzetting	Uitbreiding	Korte termijn (2011-2015)	Middellange termijn (2015-2017)	Lange termijn (2018-2020)	Op een bepaald tijdstip	Continu	ktequ. CO2	% Transport	% Molenbeek	
Transport	Een modale verschuiving teweegbrengen in de richting van het openbaar vervoer	30	Bijdragen leveren in de Plannen voor schoolverplaatsingen (PSV)	Scholen, inwoners	Dienst mobiliteit Molenbeek, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, MIVB, Brussel mobiliteit	X	X	X	X			X	X	X	X	X		-0,3	-0,5	-0,12	
		31	Uitbreiding van de Plannen voor verplaatsingen van ondernemingen (PVO) van de overheidsbedrijven	Gemeentelijke administratie	Dienst mobiliteit Molenbeek, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, MIVB, Brussel mobiliteit, dienst bevolking	X	X		X		X		X	X	X	X		-0,2	-0,4	-0,10	
		32	Verdere invoering van het GEN	Pendelaars, inwoners	Infrabel, Federale overheid, Gewesten, Diensten mobiliteit Molenbeek	X					X		X	X	X	X		-1,8	-3	-0,72	
		33	Verhoging van de commerciële snelheid van het bovengronds openbaar vervoer	Alle publiek	Mivb, Gewest, dienst mobiliteit, openbare werken, gesubsidieerde projecten, ...	X					X		X	X	X	X	X		-2,1	-3,2	-0,77
	Een modale verschuiving teweegbrengen in de richting van de fiets en wandelen	34	De niet-vervuilende verplaatsingsmodi stimuleren door middel van een « groen netwerk »	Alle publiek	Dienst mobiliteit Molenbeek, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten, Brussel mobiliteit, dienst bevolking	X	X	X			X		X	X	X	X		-0,2	-0,3	-0,07	
		35	Integratie van de criteria inzake bereikbaarheid bij de inrichting en renovatie van de openbare wegen	Alle publiek	Diensten mobiliteit, Openbare werken, gesubsidieerde projecten, Stedenbouw, Agenda 21, ...		X	X			X		X	X	X	X		-1,2	-2	-0,48	
		36	De initiatieven uitbreiden die gericht zijn op ondersteuning bij gebruik van de fiets	Alle publiek	Diensten mobiliteit, Openbare werken, gesubsidieerde projecten, Agenda 21, ...	X			X		X				X			-0,6	-1	-0,24	
		37	Fietsen ter beschikking van het publiek	Alle publiek	Gewest, Diensten mobiliteit, stedenbouw, ...	X	X	X			X		X	X	X	X	X		-0,3	-0,5	-0,12
		38	Ervoor zorgen dat er meer te voet wordt gegaan	Alle publiek	Diensten mobiliteit, Openbare werken, gesubsidieerde projecten, Agenda 21, ...	X	X	X		X		X	X	X	X	X		-0,1	-0,2	-0,05	
		39	Uitbreiding van de sensibilisatie voor de zachte transportmodi	Alle publiek	Diensten mobiliteit, Openbare werken, gesubsidieerde projecten, Agenda 21, ...	X	X	X			X		X	X	X	X		-0,6	-1	-0,24	
	Een daling van het autogebruik bewerkstelligen	40	Een beheer inzake milieu van het wegennet tot stand brengen	Inwoners	Dienst mobiliteit Molenbeek, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten	X	X	X			X	X	X		X		-1,2	-2	-0,48		
		41	Op gemeentelijk niveau lage-emissiezones instellen	Inwoners	Dienst mobiliteit Molenbeek, Openbare werken, Gesubsidieerde projecten	X	X	X	X		X	X			X		-1,2	-2	-0,48		
		42	Het parkeerbeleid buiten en langs de weg uitbreiden	Alle publiek	Dienst mobiliteit, Gewestelijk parkeeragentschap	X	X	X	X		X	X	X		X		-1,2	-2	-0,48		
		43	De parkeerplaatsen van de ondernemingen aanpassen	Inwoners, pendelaars	Stedenbouw	X			X		X	X	X		X		-0,3	-0,5	-0,12		
		44	Beheerd parkeren langs de weg	Inwoners, pendelaars	Dienst mobiliteit, HRM, dienst netheid, Agenda 21, Energie	X	X	X	X		X		X	X	X	X		-0,6	-1	-0,24	
		45	Evenwicht brengen in het parkeren langs de weg	Inwoners, handelszaken	Dienst mobiliteit Molenbeek	X	X	X	X		X		X	X	X	X		-0,3	-0,5	-0,12	